

LIŠEJNÍKY JSOU CESTA

Ondřej Vavrečka

Chci se stát lišejníkem.

Proč zrovna lišejníkem?

Lišejníky si nehrají na to, že jsou individuality. Jako jablko, tchoř anebo člověk. Jsou složené ze dvou partnerů, houby a řasy, protože každá část zvlášť zjistila, že vzájemně si pomáhat je výhodnější než spolu soupeřit.

Lišejníky vydrží skoro všechno. Vzali jsme je do vesmíru a vystrčili ven z kosmického modulu. Po půl roce jsme je dopravili zpět na zem a ony stále žijí.

Lišejníky tu jsou nejdéle a bez toho, aby se měnily, inovovaly nebo přizpůsobovaly. Nejlepší strategií na přežití je nespěchat. V Antarktidě roste lišejník, který je starý 9000 let. A není větší než rodinná pizza.

A taky chci zakusit, jak myslí hmota.

#1:

Lišejník na zdi na přilehlém dvoře nad oknem a pod okenním parapetem (živý organismus)

Nechci se pouze dozvědět ale skutečně prožít, co to je být lišejníkem. Lidé chtějí neustále více, lišejník představuje kulturou dostatku. Tak jako jemu i mě stačí to, co mám. Nalézám a nekupuji materiály, ze kterých dělám umění. Jsou to železné límce a víčka lahví od vína. Spojuji je tak, jako lišejník tvoří svoje tělo z toho, co mu vítr, voda a země nabídne. Myšlení hmoty.

#2: Lišejník Cladonia sulphurina (plátno, kov, 146 x 68 cm, 2023)

Zde počíná cesta do mikroskopického světa lišejníků. Měřítko cca. 50:1. Tvar těla není určen jako u všech ostatních živých organismů předem danou ideou. Určitý druh okurky vyroste na celé planetě stejně. Tvar každého lišejníku je unikátní, protože odpovídá podmínkám konkrétního místa, kde roste. To je další důvod proč mě lišejníky jako vizuálního umělce zajímají. Jejich tvary jsou nepřeborné. Červené části zobrazeného lišejníku „Cladonia sulphurina“ ukazují, že tento druh je připraven k pohlavnímu rozmnožování.

#3: Tělo lišejníků (plátno, kov, 146 x 68 cm, 2023)

Měřítko cca. 1000:1. Stavba těla lišejníků zahrnuje dva samostatné organismy, které se rozhodly žít spolu. Protože společný život pro ně byl výhodnější než individuální život. Z toho se jako lidstvo můžeme naučit. Zlatostříbrné části obrazu představují houbu a modré části řasy. Vzájemně si předávají látky, který ten druhý potřebuje. Lišejníky rostou velice pomalu, protože oba dva partneři musí být spokojeni, aby se mohli zvětšovat. Každý z obou partnerů si je vědom celku, který jej přesahuje, tedy celku lišejníku, který je pro oba dva partnery výhodný. Zároveň však každý partner zvlášť pečuje sám o sebe. Předobraz rovnováhy lidstva.

#4: Varianty vrstev těla lišejníku (6 koláží, papír, 40 x 42 cm, 2023)

Měřítko ca. 2000:1. Materiál obrazů jsou pečetící papírky nalepené na vinných uzávěrech. Našel jsem je jako lišejník jakožto součást chudé, recyklované hmoty, ze které rostu.

Hmotou se myslí. Všechny nepravidelné, utrhané linie na papírových kolážích jsou právě výsledkem myšlení hmoty. Vznikly pootočením přilepené pečetě a jeho odtržením, které se stalo právě v místech, kde to bylo pro přilepenou papírovou pečeť nejvhodnější. Tak myslí hmota: nejjednodušší cestou. Je to cesta, kterou nelze přesně předpovědět. Jen jí provést. A jejím provedením již není možné uskutečnit jinou cestu, jiné myšlení. Myšlení hmoty je skutečně nevrátne. Co se utrhne, je utrženo.

Já osobně jsem nic netrhal. Jen jsem lišejnicky komponoval dohromady. Všechna utrnutí jsou skutečná, provedená těmi, kdo otevírali lahve s vínem. Kompozici obrazu žádné utržení nepodřizuje. Naopak: kompozice je podřizena nalezeným utrnutím.

Koláže modelují cortexy. To je pevná část lišejníku. Pletivo, které lišejníku propůjčuje robustnost. Jeho ochranná vrstva. Tělo. Tyto koláže-cortexy jsou průzkumem, jak se mohou jednotlivé elementy, které tvoří cortex, k sobě vázat. Koláže vždy sledují jednoduché pravidlo, které spočívá v prodlužování linií. Jejich zárodky se nachází v původním, elementárním materiálu. Linie, které tvoří páteře koláží, mohou pokračovat do obou stran do nekonečna. To je další způsob myšlení hmoty: využití jejich vazebných možností. Ty vytvoří stavebně jednoduché, avšak tvarově rozmanité řetězce. Linie, která rýhuje elementární materiál, vytvářejí svých vzájemným spojením nekonečně dlouhou myšlenku. V tom se řada sama sobě podobá. V čem se sobě nekonečně dlouhé linie nepodobají, v tom spočívá jejich jednoduchá idea, kterou myslí.

V kolážích jsou díry, protržení rytmu, mezery. Ale to je v pořádku, protože ztělesnění, inkarnace každé myšlenky není ideální. Pouze idea je ideální. Každý dotyk s hmotou vytváří „chyby“, „nerovnosti“, „nedokonalosti“. A tak to je s myšlením obecně. Idea, která ve vyřčená, napsaná, znázorněná nutně za svým nevytvořitelným, ideálním předobrazem pokulhává. A možná, pokud myšlení začíná od hmoty, tento ideální předobraz myšlení ani neexistuje. Existuje pouze myšlení, které je vyjádřené hmotou – zvukem, papírem, kovem, písmenem atd. Myšlení myšlenky možná není ani možné.

Budme všici lišejníci!